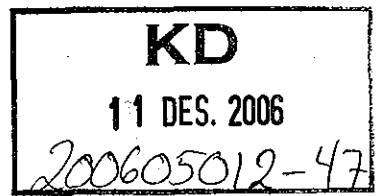

UNIVERSITETET I OSLO

Kunnskapsdepartementet

Universitetsdirektøren

Postboks 1072 Blindern
0316 Oslo

Telefon: + 47 22 85 63 01
Telefaks: + 47 22 85 44 42

Dato: 23.11.2006

Deres ref.: 200605012

Nettadresse: www.uio.no

Vår ref.: MBB, Margareth Bentsen, 0676355 06/6355

Høring av Sammen om kunnskap II - Operasjonalisering av indikatorer for formidling

Universitets- og høyskolerådets innstilling "Sammen om kunnskap II" (30.juni 2006) har vært på høring på Universitetet i Oslo. På grunnlag av de uttalelsene som er kommet inn, har vi følgende høringssvar til departementet:

1) Definisjonen av "formidling"

- *Er definisjonen av formidling som formidlingsutvalg II legger til grunn dekkende for formidlingsvirksomheten ved UiO?*
- *Er forslaget til indikatorer dekkende for den formidlingsaktiviteten vi ønsker å stimulere?*
- *Vil de foreslåtte indikatorene stimulere til ønsket utvikling i formidlingsaktiviteten?*
- *Vil noen av indikatorene kunne gi uheldige tilpasninger?*

Innstillingen presenterer en ukontroversiell definisjon av formidling. Men den reelle definisjonen av formidling blir imidlertid skapt av operasjonaliseringen og følgene av å ta akkurat disse fem indikatorene i bruk. Utvelgelse av noen former for formidling, og utelukkelse av andre, gir samlet en meget uheldig redefinering. Vi er også bekymret for at det å bruke de fem indikatorene vil kunne bremse en virksomhet som i dag er omfattende, mangfoldig og variert, og dessuten er i rivende utvikling.

Vi er særlig bekymret for fire mulige effekter:

- **Formidling som blir drevet for langt i retning av kommersialisering.**
Forslaget skiller ikke mellom formidling og kommersialisering og den kommersielle virksomheten belønnes dobbelt opp. Det salgbare har allerede en pris, og vil derved kunne bli stimulert av inntjeningen. For de forskningsresultater som har et kommersielt potensial, finnes det allerede utviklet støtteformer ved universitetene og gjennom selskaper i deres randsoner. En særlig innsats for å styrke formidling som basisvirksomhet bør nettopp støtte aktiviteter som har andre kvaliteter enn økonomisk lønnsomhet.
- **Formidling som favoriserer monolog fremfor dialog.**
Innstillingen sier mye pent om dialog, men dialogen skal først og fremst ivaretas i forhold til næringslivet. Når det gjelder allmennheten, vil indikatorene som foreslås prioritere

monologen. Utvalget har nærmest tatt vekk hele debattsjangeren; forskere skal ikke stimuleres til å bringe kunnskap og kritiske perspektiver inn i samfunnsdebatten. Dessuten sier utvalget at intervjuer i mediene skal vektas lavt. Det som skal stimuleres mest er kronikker og "innsiktsartikler" skrevet av forskerne selv.

- **Formidling som favoriserer papirmedier fremfor elektroniske format.**

Utvalget skriver riktignok om hvor viktig formidling på internett er, men ender opp med å mene at nettformidling bare kan telle når den er organisert på en måte som tilsvarer papirmedier som aviser og tidsskrifter. Nettets fantastiske fortrinn som forskningsformidler vil ikke bli stimulert og utnyttet på denne måten. En fremtidsrettet formidlingspolitikk må inkludere nettformidling på en helt annen måte. Vi er redd for at utvalgets forslag vil reversere utviklingen i retning av at kunnskap tilrettelegges for nye medier og gjøres gratis tilgjengelig for alle.

- **Formidling som bidrag fra enkeltpersoner overser mulighetene for kollektive former.**

Hele systemet med operasjonalisering gjennom indikatorer er basert på at det er enkelttilfelle av formidling som skal registreres, og at det bak hvert tilfelle står en ansvarlig person som kan identifiseres. Det er imidlertid tvilsomt om forskerne selv alltid står for den beste formidlingen. Gode journalister kan bidra til å trekke ut det vesentlige, de kan relatere forskerens innsikt til viktige samfunnsspørsmål, initiere debatter, og stille oppfølgende og kritiske spørsmål.

Vi mener at en god formidlingspolitikk vil utvide fokus fra den enkelte forsker som selv viser fram sin kunnskap, til mer raffinerte formidlingsformer som bygges opp av faglige fellesskap – og som kan fornyes løpende av flere enn den enkelte opphavs – "mann".

2) Rapportering

- *Hvilket syn har UiO på det samlede rapporteringsomfanget som foreslås?*

Vi er alvorlig bekymret for at registreringen og kontrollordningene samlet vil bli betydelig mer omfattende og tidkrevende enn forslaget gir inntrykk av. Problemet er at ikke alle ønskverdige mål og aktiviteter lar seg kvantifisere og kontrollere eller at de kun gjør det med en omfattende administrativ innsats.

Vi siterer fra høringsuttalelsen fra Forskningsadministrativ avdeling:

"Det påpekes flere steder i UHR-rapporten at den foreslåtte formidlingsmodellen vil medføre merarbeid for institusjonene, men konklusjonen er at den ekstra rapporteringsbyrden vil være akseptabel. FA vil ut fra vår erfaring med rapportering av vitenskapelige publikasjoner stille spørsmål ved om denne konklusjonen holder:

- For det første er den foreslåtte modellen vesentlig mer komplisert enn den for forskningspublisering. Den inneholder mer enn 10 ulike rapporteringskategorier, mot kun tre for vitenskapelige publikasjoner.
- For det andre vil det være vesentlig mindre å hente fra bibliografiske datakilder i forhold til formidling sammenlignet med vitenskapelig publisering. Det innebærer at en langt større del av det rapporteringsverdige materialet må registreres manuelt av det faglige personalet, eller av andre på deres vegne.
- For det tredje er det grunn til å tro at antallet rapporteringsverdige poster innen formidling vil være langt høyere enn for vitenskapelig publisering, bl.a. fordi rapporteringen spres på langt flere kategorier, og det i gjennomsnitt vil ligge vesentlig

mindre arbeid bak mange av formidlingsbidragene enn bak en vitenskapelig publikasjon. Riktignok registreres det på frivillig basis allerede poster i et ikke ubetydelig omfang i flere av de aktuelle formidlingskategoriene. Men dette er ikke systematisk, og postene utsettes ikke for noen form for kontroll.

- For det fjerde kreves det i motsetning til for vitenskapelig publisering, fysisk dokumentasjon av formidlingsbidrag, jf. kategorien foredrag/posters på brukerrettede konferanser, hvor konferanseprogrammet skal arkiveres.
- For det femte kommer den foreslåtte rapporteringen i tillegg til den rapporteringen vi allerede er pålagt. Hvis formidling skal gi budsjettuttelling må rapporteringsfristen samkjøres med øvrige frister på sen vinteren. De første månedene av året representerer allerede en markert arbeidstopp i organisasjonen pga. annen rapportering, semesterstart, og regnskapsavslutning/budsjettering. Det vil være en stor utfordring å spre formidlingsrapporteringen jevnere utover året, spesielt fordi det ikke er mye å hente fra bibliografiske kilder, jf. andre kulepunkt over.
- For det sjette vil en eventuell innføring av formidlingsmodellen særlig i starten medføre økt behov for opplæring og brukerstøtte, kanskje i større grad enn for vitenskapelig publisering, bl.a. grunnet en mer kompleks modell, og større registreringsmengde.

Alle disse punktene knyttet til rapporteringsomfang innebærer til sammen etter vårt skjønn en så vidt stor merbelastning på organisasjonen at vi vil fraråde innføring av modellen.”

- *Hva mener UiO om omfanget av rapporteringen på den enkelte indikator?*

UiO mener at merarbeidet ved registrering av foredrag og posters på brukerrettede fagkonferanser vil bli betydelig.

Registrering av foredrag på publikumsarrangementer vil bli tungvint og upålitelig. Forslaget til indikator forutsetter at forskere fortløpende registrerer mediebidrag, deltakelse på publikumsarrangementer og brukerkonferanser, og årlig registrerer publikasjoner definert som formidling.

- *Er hensynet til kvalitet i rapporteringen godt nok ivaretatt i forslaget til indikatorer?*

Formidling er et felt som vanskelig lar seg kvantifisere og kontrollere på en meningsfull måte. Den foreslåtte modellen har tatt modellen for vitenskapelige publikasjoner som mal, men det er tydelig at feltenes forskjellige organisering og karakter ikke taler for en slik parallelltenkning. Ved å ta utgangspunkt i det som (muligens) *kan* kvantifiseres og kontrolleres utelukkes vesentlige deler av god og viktig formidling. Målbarhetsbehovet har dermed blitt hoveddrasjonalet i formidlingspolitikken.

Vi siterer fra høringsuttalelsen fra forskningsadministrativ avdeling:

” Tanken er at formidlingsdataene skal benyttes av Kunnskapsdepartementet (KD) i budsjettfordeling. På sett og vis kan en rapportering av data betraktes som en faktura fra UiO til KD. Vi må derfor værre sikre på at leveransen er i samsvar med departementets bestilling. Avvik vil bli avdekket og slått ned på gjennom Riksrevisjonens kontroller. Med

andre ord bør lista for kvalitet i dataene ligge høyt. Ikke minst gjelder det hensynet til rettferdig konkurranse de rapporterende institusjonene imellom. Vi må selv være trygge på at vi rapporterer korrekte data, og de andre må også være trygge på at UiO gjør det. Slike betingelser er vi i ferd med å oppnå i forhold til vitenskapelig publisering. Etter vår mening vil det ikke være realistisk å skape tilsvarende betingelser i en formidlingsmodell uten uakseptabelt høy ressursinnsats. Dette skyldes blant annet:

- Den store og for en stor del manuelt registrerte datamengden, jf. kulepunkt to og tre i avsnittet med kommentarer til rapporteringsomfang.
- Mange og tildels uklare kategorier. Som andre også har påpekt, vil det i mange tilfeller være vanskelig å skille brukerrettede konferanser fra rent vitenskapelige konferanser.
- Flyktigheten i mange bidrag under indikatoren medier og direkte formidling. Her vil institusjonens muligheter til å etablere gode kvalitetssikringssystemer være svært begrensede. I praksis vil det ikke være mulig å verifisere mange av denne typen bidrag uten å sette inn store ressurser. Det vil med andre ord bli en rapportering "på ære og samvittighet". Institusjonens ansvar for kvaliteten på denne typen data vil være mer i navnet enn i gavnet. Pga. tidsforskyvning vil Riksrevisjonen stå overfor enda større utfordringer i forhold til etterkontroll av slike flyktige bidrag.

Også ut fra problemene knyttet til kvalitetskontroll mener FA at formidlingsmodellen ikke bør innføres."

- *Hvordan oppfatter vi gjeldende rapportering av data til det resultatbaserte finansieringssystemet?*

Erfaringene med forskningsregistrering viser at det er nesten umulig å få til en løpende vurdering i en travel hverdag. Dessuten frykter vi at ressursene til rapportering vil overgå hva registrert formidling vil innbringe.

3) Indikatorer

a) Omsetning

- *I hvilken grad bør inntekter fra eksternt finansiert virksomhet inkluderes som en indikator i formidlingskomponenten?*
- *Mener vi at randsonen bør inkluderes i denne indikatoren, og eventuelt hvordan bør den inkluderes?*
- *Hvordan kan en eventuelt avgrense mot hva som er relevant randsoneraktivitet?*
- *Hvilke effekter kan eventuell inkludering av randsonen få for UiOs organisering av randsonen?*

Ved UiO er det bare Det medisinske fakultet som støtter at randsonen inkluderes i indikatoren. De mener at inkluderingen av randsonen kan kanskje føre til større aksept for oppstart av selskaper blant vitenskapelig ansatte. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har som prinsipp at de i stedet for å opprette randsoner, samarbeider med instituttsektoren.

Laboratorieutstyr er verdifull infrastruktur for salg av tjenester. Det har vist seg vanskelig å sondre mellom bruken av blant annet denne type ressurser til forskningsformål og tjenesteyting, og grensen har i flere tilfeller falt sammen med skillet mellom offentlig forskning og privat butikk.

b) Innovasjon

- *Fanger de foreslåtte indikatorene opp innovasjonsarbeidet på en dekkende måte?*
- *Vil de foreslåtte innovasjonsindikatorene gi de ønskede incentiver til nyskappingsarbeid?*

Innovasjon er en egenartet og spesialisert virksomhet som krever bedre tilpassede og mer effektive støtteformer. Får universitetene og høyskolene disse til å fungere, er det ikke grunn til å ta innovasjon med i et program for bedre forskningsformidling.

Innovasjon er også en indikator som vil slå ulikt ut for forskjellige fagmiljøer. Det er ikke opplagt for fakultetet at humanistiske og samfunnsvitenskapelige miljøer bør følge utvalgets oppfordring om å legge sitt innovasjonsarbeid opp mot offentlig sektor gjennom andre indikatorer som salg av tjenester og publikasjoner.

Universitetet i Oslo har opprettet Birkeland Innovasjon, som, blant annet, skal stimulere til kunnskapsbasert innovasjon. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet mener at dette illustrerer at innovasjon er en egen virksomhet, og ikke uten problemer kan legges inn under et utvidet formidlingsbegrep. Fakultetet skal i følge sin strategiske plan yte betydelige bidrag til samfunnet gjennom forskning og innovasjonsaktivitet. "Vi ser dette som et interessant tiltak, men er usikre på hvor fornuftig det er å innføre denne indikatoren allerede nå.

Ordningen med innovasjon som et fjerde innsatsområde for universitetene er meget nytt, og vi vil heller anbefale at dette tas opp separat i egen sammenheng. De første evalueringene er nå kommet av norske universiteters innovasjonssatsning og organisering (NIFU STEP Arbeidsnotat 36/2006). Konklusjonen herfra er ikke entydig positiv, og det kan være uheldig å innføre denne parameteren før vi vet konsekvensene av en slik prioritering," skriver de i sin høringsuttalelse. Fakultetet er positiv til å samarbeide mer med arbeidslivet, men de synes at de foreslåtte indikatorene er selektive, og mener det er spesielt vanskelig å foreta en grenseoppgang på hva som skal med og ikke med. "Fra vår side vil for eksempel kontakt med skoler og skoleverket være av likeverdig betydning som kontakt med industrien og arbeidsliv generelt. Dette er ikke med."

Studentoppgaver hører ikke hjemme i utvalgets samlede operasjonalisering av formidling.

c) Publikasjoner

- *Denne indikatoren skal stimulere både til brukerrettet formidling gjennom læremidler og til allmennrettet formidling gjennom populærvitenskapelige artikler og aviskronikker. Mener UiO at publikasjonene som er valgt er dekkende for slik formidling?*

Publikasjoner er en viktig og nødvendig indikator i en eventuell formidlingsmodul. Nye autoritetsregistre må utvikles i sammenheng med registrene i forskningskomponenten. Redaksjonsansvar for leksika, populærvitenskapelige tidsskrifter og lignende, bør gi uttelling. Indikatoren bør også inkludere oversettelser av fagtekster. Særlig innen teologi og humaniora kan oversettelser være en fortolkende prosess som krever forskerkompetanse. Dessuten er det viktig å gi insentiver til å utvikle læremidler på norsk.

Forskjellige former for rapporter til beslutningstakere og andre offentlige miljøer bør inkluderes. Det kan ikke være tvil om at offentlige organer og politiske miljøer er en viktig brukergruppe for forskningsbasert kunnskap, og en av de viktigste formene for formidling av slik kunnskap til relevante adressater, er gjennom forskjellige former for ekspertuttalelser og utvalgsinnstillinger. Slike uttalelser og innstillinger vil ofte bli publisert i en offentlig skriftserie eller som et særlig dokument, og vil dermed kunne registreres. Vi anser det som opplagt at denne formen for formidling bør telle under kategorien "publikasjoner".

Redaktørarbeid bør telle. Også redaktørarbeid resulterer i et produkt – i form av en selektert, kvalitetssikret og nivåhevet samling av publikasjoner. Det er heller ikke problematisk å registrere verv som redaktør. Redigering av antologier er meget tidkrevende arbeid som ikke telles i Tellekanter for vitenskapelig publisering. Redigeringsarbeidet bidrar til god formidling og bør derfor belønnes.

Graden av bredde i det publikum som nåes eller omsetningen av publikasjoner bør ikke være avgjørende for den uttelling som gis. Enkelte fagmiljøer retter seg mot små brukergrupper. Kriteriet bør i stedet være at publikasjoner o.a. er tilrettelagt for brukergruppen.

- *Mener UiO at rapportering ved hjelp av autoritetsregistre vil fungere bra for denne indikatoren?*

Vi antar at rapporteringen ved hjelp av autoritetsregistre vil kunne fungere bra. De bør også omfatte internasjonal publisering.

d) Foredrag/poster på brukerrettende fagkonferanser

- *Forslaget om å skille fagkonferanser og vitenskapelige konferanser der kun forskere deltar.*
- *Rapporteringsmåte, omfang og kvalitetssikring av denne indikatoren.*

Forslaget om å skille fagkonferanser og vitenskapelige konferanser er unødig komplisert. Det vil være krevende å avgjøre om et konferansebidrag er tellende. Det bør heller tas stikkprøver i forhold til den enkeltes rapportering. Merarbeidet ved registrering vil bli betydelig. Indikatoren oppmuntrer til kontroversielle og vanskelig kontrollerbare ordninger. Man har for eksempel ingen garanti for at de som står oppført i et program, faktisk har vært på konferansen.

e) Medier og direkte formidling

- *Forslaget til indikatorer for medier og direkte formidling har ikke noen mekanismer for å sikre kvaliteten på de bidragene som kommer inn, dvs at det kun er antallet og ikke kvaliteten på bidrag i publikumsarrangementer og massemedia som vil ha betydning. Hva mener UiO om dette?*

Universitetet i Oslo har i mange år hatt en omfattende mediedekning. Hovedinnslaget i denne har vært mange forskjellige former for forskningsformidling. Forskere har opptrådt som eksperter og kommentert aktuelle saker. De har også deltatt i samfunnsdebatten. Utfordringen i årene fremover vil først og fremst bestå i å øke kvaliteten på medieinnslagene. Dessuten må UiO ta et tak for å styrke kvaliteten formidlingen via internett. Formidling på web burde vært en egen indikator.

Avgrensingsproblemene sett i forhold til hva som registreres og dokumenteres gjør at formidlingen gjennom medier og forskjellige former for direkte formidling blir representert på en uheldig måte. Registreringen vil bli både tungvint og upålitelig. Det er heller ikke bra at det bare er forskerens egne bidrag som teller med, at man utelater de tilfellene der forskeren samarbeider med formidlingsspesialister som journalister, webredaktører, utstillingsdesignere osv. Dette er gjerne med på å høyne kvaliteten på formidlingen. Også kollektive formidlingsformer kan bidra til å styrke kvaliteten på formidlingen. Et fagmiljø som formidler samlet har større ressurser og mer slagkraft enn en forsker som formidler alene.

- *Er den foreslåtte rapportering i det interne systemet ved UiO, samt hos den enkelte forsker når det gjelder publikumsarrangementer, tilstrekkelig eller finnes det alternative løsninger.*

Foredrag og inviterte debattinnlegg vil måtte registreres på samme måte som foredrag/poster på brukerrettede fagkonferanser: tungvint, upålitelig og likevel med beskjeden eller ingen effekt. Riksrevisjonen vil neppe bli begeistret for å bli tillagt oppgaven med å foreta stikkprøver og kontrollere forskernes egenregistreringer opp mot redaksjonelle arkiv og Nasjonalt arkiv for lyd og bilde.

Universitetsmuseene

Vi har valgt å dvele ved høringsuttalelsene fra våre to universitetsmuseer:

Museene er positivt innstilt til formålet med utredningen, men påpeker at omtalen av universitetsmuseenes virksomhet på formidlingsområdet fremstår som svært mangelfull. Museene er så å si fraværende i innstillingens omtale av institusjonenes ulike formidlingsaktiviteter. Det "kanskje mest graverende er at utvalget nærmest synes å ignorere utstillingens betydning som formidlingsmedium, skriver Kulturhistorisk museum. (...) "Ser en bort fra en bemerkning om at universitetsmuseenes formidlingsinnsats må forutsettes å "...telle med på samme måte" som for øvrige Uh-tilsatte innen rammen av det indikatorsettet utvalget foreslår (s.27), er altså de største og kanskje mest utpregede formidlingsinstitusjonene i hele universitets- og høyskolesektoren forbigått i taushet av utvalget." (...) "Bakgrunnen for dette kan nok dels søkes i det faktum at universitetsmuseene ikke har hatt representanter i utvalget, men så vidt KHM har kunne bringe på det rene har det heller ikke vært kontakt underveis i utvalgsarbeidet, verken mot de enkelte museer eller mot UHRs museumsutvalg," skriver de.

Denne nedtoning av universitetsmuseene står i klar kontrast til det fokus UiO selv den seneste tid har satt på sine to museer:

Vi viser til Universitetsstyrets vedtak 17. oktober, 2006 om "NOU 2006:08 Kunnskap for fellesskapet" ("Roganutvalgets innstilling"), hvor KHM og NHM beskrives som ".. helt sentrale kanaler i UiOs samlede formidlingsstrategi". I den omfattende uttalelsen oversendt Kunnskapsdepartementet 18. oktober 2006 fremheves ellers museene som "vitenskapelige miljøer som både beriker og styrker den faglige virksomheten ved universitetene". Det pekes ellers på viktigheten av at "KDs budsjettmodell må justeres slik at både basistildeling og resultat- og strategimidler omfatter en museumskomponent".

Ved Universitetet i Oslo pågår det for tiden et arbeid for å utvikle en egen budsjettmodul for museene. Utvalget som arbeider med dette, ledes av Asbjørn Rødseth, og skal avgi sin innstilling i februar/mars 2007, med sikte på implementering fra budsjettåret 2008. Det arbeides også med et eget sett av indikatorer for universitetsmuseenes virksomhet, innen rammen av det pågående "Virksomhetsstyringsprosjektet". Museenes indikatorsett omfatter både formidling, samlingsforvaltning og infrastruktur. På formidlingsfeltet er følgende indikatorer angitt:

K3.1.1	Publikumsbesøk totalt (antall), hvorav:
K3.1.2	besøkende på Vikingskipshuset (antall)
K3.1.3	besøkende i Botanisk hage (antall)
K3.1.4	Besøk/treff nettutstillinger (antall)
K3.2.1.1	Besøk av skoleklasser/barnehager (grupper) totalt, hvorav:
K3.2.1.2	med pedagogisk undervisningstilbud (antall klasser)
K3.3.1.1	Medgåtte undervisningstimer i omvisninger overfor skoleklasser/barnehagegrupper totalt (antall timer)
K3.4.1.1	Nye utstillingsproduksjoner totalt (antall), hvorav:
	nye basisutstillinger (antall)
	nye skiftende utstillinger (antall)
	nye egenproduserte vandreutstillinger (antall)
	nye nettutstillinger (antall)
K3.4.1.2	Medgått arbeidstid i årsverk til utstillingsproduksjoner totalt
K3.5.1.1	Publikumsarrangementer totalt, antall (seminarer, foredrag, ekskursjoner, omvisninger, konserter, opptredener, m.m).
K3.6.1.1	Henvendelser til museenes fagpersonale fra publikum, presse og myndigheter (antall)
K3.7.1.1	Antall mediaoppslag om museenes virksomhet

Av disse vil det helt eller delvis kunne være mulig å finne dekning for de tre siste (K3.5.1.1, K3.6.1.1, K3.7.1.1) innenfor rammen av indikator 5, "Medier og direkte formidling", i formidlingsutvalgets utredning. For de indikatorer som beskriver universitetsmuseenes kjerneaktiviteter på formidlingsområdet - utstillingsproduksjoner, besøkstall, formidlingstiltak overfor barn/unge/skoler - er imidlertid UHR-utredningen helt uten tilsvarende dekning, " skriver de.

Utvalgets forslag til indikatorer

a) Omsetning

"Slik utvalget har valgt å definere indikatoren "omsetning innenfor eksterntfinansiert virksomhet EFV" vil denne helt klart måtte innbefatte KHM's omfattende arkeologiske utgravningsvirksomhet etter kulturminneloven, jfr. Definisjonen av slik omsetning som *betalte utviklingsprosjekter innenfor næringsliv og offentlig sektor og anvendt forskning*". Museet mener det er meningsfylt å etablere en sammenheng mellom omsetningsvolum og formidlingseffekter under KHM's eksternt finansierte utgravningsvirksomhet. "Tar en i betraktning størrelsen på denne virksomheten ved KHM, bør det også kunne ligge til rette for at vår uttelling under denne indikatoren kan bli relativt betydelig. Det kan likevel muligens stilles spørsmål ved om utvalget, ved utformingen av nevnte indikator, har kjennskap til det fulle omfang av denne virksomheten ved enkelte av universitetsmuseene." Museene lager guider som selges til besøkende i Historisk museum og Vikingskipshuset. Salgstallene for disse bør kunne registreres og gis uttelling under indikator 1," mener museet. Naturhistorisk museum mener at indikatorene har en slagside mot omsetning og samhandling med næringslivet. "Det er lagt stor vekt på salg lisenser og liknende, noe som er fjernt fra virkeligheten for mange."

Naturhistorisk museum har vandrestillinger som leies ut til andre museer.

b) Innovasjon og samhandling med arbeidslivet

Kulturhistorisk museum synes det er greit at denne kommer med som egen formidlingsindikator. Aktiviteter som vil falle under denne indikatoren er utvikling av prototyper for produksjon av faglig korrekte kopier av gjenstander fra museets samlinger og utvikling av digitale modeller og representasjoner av gjenstander fra samlingene. Men disse prosjektene er ganske små, og vil sannsynligvis gi liten uttelling.

c) Publikasjoner

Mange av norsk arkeologis viktigste populærvitenskapelige publiseringskanaler vil falle utenfor et eventuelt autoritetsregister fordi de ikke har et "nasjonalt nivå på forfatterkretsen". Kulturhistorisk museum foreslår at "2/3-kravet til forfatterkrets bortfaller, og at redaktørplakatens krav, inkl. Betingelsen om *"..kvalitetsvurdering av en uavhengig redaktør"* (s 13) er tilstrekkelig for at publiseringskanalen skal kunne godkjennes.

d) Foredrag/posters på brukerrettede fagkonferanser

Kulturhistorisk museums fagpersonale deltar ofte på ulike fagkonferanser i regi av offentlige myndigheter, private organisasjoner m.v. De mener at deres bidrag her vil kunne oppfylle kriteriene under denne indikatoren.

e) Medier og direkte formidling

Antall direkte henvendelser til museets fagpersonale ligger på rundt 50 000 i året. "Det er viktig at dette gir uttelling under denne indikatoren.

Museet mener at utvalget har liten fokus på formidlingen rettet mot barn/unge og mot elever og lærere i både grunnskolen og videregående skole. Det bør gis uttelling for en slik virksomhet.

Andre kommentarer

Utvalget har valgt å ta bort formidling på nett som en egen indikator. KHM har et stort og ambisiøst prosjekt, "Åpen arkeologi" – en nettportal for direkte, dialogisk og multimedial

formidling av arkeologiske utgravninger. Museet mener at slike utviklingsprosjekter bør gi uttelling i budsjettmodulen. De skriver: "utvalget har ikke utformet noe forslag til indikator for formidlingstiltak utviklet særskilt for nett, men fremhever likevel at det er *"..prinsipielt riktig"* at finansieringsmodellen stimulerer til slik formidling, og at *".. det bør utvikles et godt system for å registrere, dokumentere og kvalitetssikre slike bidrag"*. KHM gir sin tilslutning til dette."

Utvalget omtaler ikke utlegging av museenes gjenstandsdata-baser i åpne, søkbare og brukervennlige baser på web. Dette er en klar mangel ved utvalgets arbeid, mener de.

Videre skriver utvalget at det *"..kun er det vitenskapelige personalets bidrag til formidlingsbidragene ved universitetsmuseene som skal telles"*. KHM kommenterer følgende: "Dette utsagnet demonstrerer med tydelighet utvalgets manglende kunnskaper om universitetsmuseene, og særlig om karakteren av våre formidlingsaktiviteter. Hoveddelene av museenes formidlingstiltak er resultater av kollektive, tverrfaglige arbeidsprosesser der de vitenskapelige tilsatte (samlingsansvarlige) ofte har sentrale roller, men hvor vel så ofte alt fra designere, pedagoger og håndverkere, til konservatorer, magasinforvaltere og fotografer kan være likeså betydningsfulle. Nevnte avgrensning mot andre tilsetningsgrupper enn de vitenskapelige fremstår følgelig som mer eller mindre meningsløs, og rimelig på siden av hvordan formidlingsytelser ved et universitetsmuseum rent faktisk frembringes."

Naturhistorisk museum er opptatt av at kvaliteten på formidlingen bør telle. "Det bør arbeides for at Universitetet i størst mulig grad prøver å finne frem til kvalitetsindikatorer og - faktorer i forskningsformidlingen," skriver de. (...) "Å gi kurs i forskningsformidling og hjelp av formidlingsspesialister vil være et viktig kvalitetshevingsbidrag."

Universitetsmuseene har spesielle oppgaver. De bør fortsatt få en grunnbevilgning knyttet til samlingsforvaltningen som ikke er avhengig av resultatbevilgninger," skriver naturhistorisk museum. (...) "formidling til allmennheten bruker et bredt spekter av metoder; utstillinger, foredrag og kåserier, omvisninger, ekskursionsjoner og andre aktiviteter, publikasjoner av forskjellig slag, både trykte og nettbaserte. Det er viktig at disse typene formidlingsbidrag teller med (...)," skriver Naturhistorisk museum i sin høringsuttalelse.

Konklusjon:

UiO mener at det er positivt at man forsøker å inspirere til formidling, men vi støtter ikke den foreslåtte operasjonaliseringen av formidlingen, og kommer derfor med alternative løsningsforslag. Det vil være bedre å bruke administrative støttefunksjoner for å utvikle tidsmessig og kommunikasjonsbevisst formidling fra sektoren enn å bruke slike ressurser på registrering og kontroll. Forskningsbasert formidling bør inngå i institusjonenes plan- og strategiarbeid. Støtteformer bør knyttes til prosjekter som kan kvalitetsbedømmes.

Et godt belønningssystem for formidling vil være et system som:

- gir uttelling for populærvitenskapelige publikasjoner
- fremmer allmennrettet formidling, bl.a. i form av forskningsinformasjon og formidlingstjenester på institusjonenes nettsteder og deltakelse i offentlig debatt
- ikke underkjenner betydningen av kommunikasjonsfaglig kompetanse for kvaliteten på formidling, enten det er forskeren selv, en journalist eller en informasjonsmedarbeider som bidrar med denne kompetansen
- også belønner kollektive formidlingsformer

Etter vår mening bør de midlene som vil gå med til innføringen og driften av den foreslåtte formidlingskomponenten, i stedet brukes til målrettede støttetiltak for å stimulere innovativ formidling, bruk av ny teknologi og til kommunikasjon og dialog med omverdenen, samt tiltak for å stimulere kvaliteten og omfanget av den formidling som skjer i mer tradisjonelle former, for eksempel kurs i formidlingsteknikker og medietrening, støtte til deltakelse på internasjonale konferanser med eget bidrag, trykningsstøtte, støtte til videreutvikling av institusjonenes nettsider, støtte til nye elektroniske publiseringskanaler etc. . Slike tiltak vil gi sikrere gevinst på en langt enklere måte.

Med hilsen

Geir Ellingsrud
Rektor

Hanne Harlem
Universitetsdirektør